

ФАВСТ

(Оповідання)

Коли догорятиме у віках остання зоря — горітиме моя думка і страждання, а на чорній смузі неба кривавими літерами спалахнуть пророчі Франкові слова:

Народе мій, замучений, розбитий, Мов паралітик той на роздоріжжю. Людським презирством, ніби струпом, вкритий!..

В імені твоєму, Фавсте з Поділля, я пишу ці рядки. Хай наступні покоління згадають твоє ім'я велике, хай на коліна стануть перед стражданнями твоїми.

Дорогий мені, до болю рідний Фавсте. Ти не знаєш, зрозуміла річ, таких слів страшних, як «Народна трагедія» — чужі й не зрозумілі тобі слова ці. Ти — до примітиву простий. Адже перед своєю смертю — короткою і страшною — ти зумів тільки намалювати в камері ч. 12 маленьку труну з хрестиком і видряпати під тією труною нігтем на стіні своє ім'я і прізвище: «Прокіп Конюшина». Оце і все.

...Тоді саме Різдвяні ночі клепає мороз, коли до нашої камери перевели із/ тюремної «секретки» Конюшину: з обличчя був сивий, схожий на Фавста, що його звикли бачити у виставах оперових театрів.

Губи Конюшини спухли, він ловив і ковтав тепле й важке повітря камери, а сам робив тремтячими руками якісь дивні рухи, ніби збирався шугнути в якусь безодню...

Махлаюватий селяк, він підозріло оглядав усіх присутніх, до всіх ласкаво усміхався, шептав щось, а далі несподівано сів на краєчок нар і голосно, під регіт присутніх заявив:

— Диви, от історія... І тут люди є. Камера, повторюю, зустріла слова Конюшини сміхом: уперше, вирішили всі. довелося людині познайомитися з тюрмою.

ФАВСТ

(Оповідання)

Коли догорятиме у віках остання зоря — горітиме моя думка і страждання, а на чорній смузі неба кривавими літерами спалахнуть пророчі Франкові слова:

Народе мій, замучений, розбитий, Мов паралітик той на роздоріжжю. Людським презирством, ніби струпом, вкритий!..

В імені твоєму, Фавсте з Поділля, я пишу ці рядки. Хай наступні покоління згадають твоє ім'я велике, хай на коліна стануть перед стражданнями твоїми.

Дорогий мені, до болю рідний Фавсте. Ти не знаєш, зрозуміла річ, таких слів страшних, як «Народна трагедія» — чужі й не зрозумілі тобі слова ці. Ти — до примітиву простий. Адже перед своєю смертю — короткою і страшною — ти зумів тільки намалювати в камері ч. 12 маленьку труну з хрестиком і видряпати під тією труною нігтем на стіні своє ім'я і прізвище: «Прокіп Конюшина». Оце і все.

...Тоді саме Різдвяні ночі клепає мороз, коли до нашої камери перевели із/ тюремної «секретки» Конюшину: з обличчя був сивий, схожий на Фавста, що його звикли бачити у виставах оперових театрів.

Губи Конюшини спухли, він ловив і ковтав тепле й важке повітря камери, а сам робив тремтячими руками якісь дивні рухи, ніби збирався шугнути в якусь безодню...

Махлаюватий селяк, він підозріло оглядав усіх присутніх, до всіх ласкаво усміхався, шептав щось, а далі несподівано сів на краєчок нар і голосно, під регіт присутніх заявив:

— Диви, от історія... І тут люди є. Камера, повторюю, зустріла слова Конюшини сміхом: уперше, вирішили всі. довелося людині познайомитися з тюрмою.

Офіцер Кленцов, що любив був залякувати таких новаків, пильно оглянув Конюшину з усіх боків, іронічно скривив рота і суворо, допитливо звернувся до Конюшини:

— Бандит?..

Конюшина мовчав. Тоді офіцер, не стримуючи більше сміху, сказав до всіх присутніх у камері:

— Фауста привели. Посидим больше — Гете увидим... А все-таки, парнишка, за какие греки тебя в нашу камеру пригнали, а?

Конюшина не поспішав відповідати, він звів стомлені очі на згорбленого Кленцова, на всіх і несподівано запитав офіцера з ноткою злоби:

— Хіба тобі не однаково?

З кутка, недалеко вікна, пролунав хриплий бас:

— Правильно. Молодець, Фавст. Так і треба одказувати... Він же тебе не питає, чого ти погони згубив? — визвірився до Кленцова той-таки хриплий голос з кутка.

Кленцов в'їдливо огризнувся, але його ніхто не підтримав. Правда, усім до вподоби було нове прізвище, що його дав Конюшині Кленцов:

«Фавст». То нічого, що сам Конюшина не розумів, до чого воно — прізвище таке. Про великого Гете він теж уперше чув у камері. Фавст з Поділля не знав ще, чи сміються тут з його махлаюватости і вбогости, чи такі підтримують проти Кленцова, — тоді ще раз обвів усіх своїми великими сірими очима — побачив глузливу посмішку на вустах Кленцова, але все-таки вирішив чомусь, що такі підтримують його, Фавста з Поділля.

Урочисто витяг з кишені засмальцьованого кисета, поклав його на білі, латками вкриті штани, добродушно засміявся.

Офіцер Кленцов, що любив був залякувати таких новаків, пильно оглянув Конюшину з усіх боків, іронічно скривив рота і суворо, допитливо звернувся до Конюшини:

— Бандит?..

Конюшина мовчав. Тоді офіцер, не стримуючи більше сміху, сказав до всіх присутніх у камері:

— Фауста привели. Посидим больше — Гете увидим... А все-таки, парнишка, за какие греки тебя в нашу камеру пригнали, а?

Конюшина не поспішав відповідати, він звів стомлені очі на згорбленого Кленцова, на всіх і несподівано запитав офіцера з ноткою злоби:

— Хіба тобі не однаково?

З кутка, недалеко вікна, пролунав хриплий бас:

— Правильно. Молодець, Фавст. Так і треба одказувати... Він же тебе не питає, чого ти погони згубив? — визвірився до Кленцова той-таки хриплий голос з кутка.

Кленцов в'їдливо огризнувся, але його ніхто не підтримав. Правда, усім до вподоби було нове прізвище, що його дав Конюшині Кленцов:

«Фавст». То нічого, що сам Конюшина не розумів, до чого воно — прізвище таке. Про великого Гете він теж уперше чув у камері. Фавст з Поділля не знав ще, чи сміються тут з його махлаюватости і вбогости, чи такі підтримують проти Кленцова, — тоді ще раз обвів усіх своїми великими сірими очима — побачив глузливу посмішку на вустах Кленцова, але все-таки вирішив чомусь, що такі підтримують його, Фавста з Поділля.

Урочисто витяг з кишені засмальцьованого кисета, поклав його на білі, латками вкриті штани, добродушно засміявся.

— Куріть, хай дома не журяться, — сказав він. — Добре тут у вас, ая... Так добре, що й сказати не можу: тепло, затишно, а головне — люди є... Там, де був я...

І він раптом замовк.

— Довіку б гадам таке добро! — вихопився з кутка той-таки голос, що підтримав Конюшину проти Кленцова. Фавст здивовано підвів очі: чи не сказав він якоїсь дурниці? Здається, що — ні, але краще йому не цвенькати, бо тюрма — сам знає — не любить дуже балакучих... Тоді, здалека, з характерною і притаманною лише селянам дипломатією почав був виправдовуватися:

— Ая. У вас, кажу. тому добре, що — тепло, нари є...

— ...С-сш. Як він мені болить. Проклятий, як він мені болить. Пся крев, пся мать, занімій.

По камері бігав у валянках невідомий Фавстові чоловік, з походження і вимови, видно було, поляк, і все лаяв свої зуби, спльовуючи раз у раз ріденьку слину з рота.

Коли пан Яцьківський — так звали його — зупинився навпроти Фавста й попросив скрутити йому цигарку, то Фавст щиро почав йому раяти:

— Ая. зуби? Знаю. Це якби самогон — первак, а тоді намочити махорки з папороттю й закласти на той пеньок — повірте, одразу заніміє. Я знаю.

Яцьківський образився:

— Цо? Заніміє? Ти краще, хлопе, порай це своєму батькові, розумієш? Маєш його? Заніміє.

Але Конюшина не бачив, здавалося, нічого образливого: порада була як порада. Йому навіть зробилося трохи смішно, що такий плюгавий панок у валянках, а диви — настовбурчився, розсердився і гасає по камері з кутка в куток,

— Куріть, хай дома не журяться, — сказав він. — Добре тут у вас, ая... Так добре, що й сказати не можу: тепло, затишно, а головне — люди є... Там, де був я...

І він раптом замовк.

— Довіку б гадам таке добро! — вихопився з кутка той-таки голос, що підтримав Конюшину проти Кленцова. Фавст здивовано підвів очі: чи не сказав він якоїсь дурниці? Здається, що — ні, але краще йому не цвенькати, бо тюрма — сам знає — не любить дуже балакучих... Тоді, здалека, з характерною і притаманною лише селянам дипломатією почав був виправдовуватися:

— Ая. У вас, кажу. тому добре, що — тепло, нари є...

— ...С-сш. Як він мені болить. Проклятий, як він мені болить. Пся крев, пся мать, занімій.

По камері бігав у валянках невідомий Фавстові чоловік, з походження і вимови, видно було, поляк, і все лаяв свої зуби, спльовуючи раз у раз ріденьку слину з рота.

Коли пан Яцьківський — так звали його — зупинився навпроти Фавста й попросив скрутити йому цигарку, то Фавст щиро почав йому раяти:

— Ая. зуби? Знаю. Це якби самогон — первак, а тоді намочити махорки з папороттю й закласти на той пеньок — повірте, одразу заніміє. Я знаю.

Яцьківський образився:

— Цо? Заніміє? Ти краще, хлопе, порай це своєму батькові, розумієш? Маєш його? Заніміє.

Але Конюшина не бачив, здавалося, нічого образливого: порада була як порада. Йому навіть зробилося трохи смішно, що такий плюгавий панок у валянках, а диви — настовбурчився, розсердився і гасає по камері з кутка в куток,

ЗМІСТ

ФАВСТ	3
МАТИ.....	18
НА ЗОЛОТИХ БОГІВ.....	46
ПОЛІТИКА.....	50
СЕРЦЕ	63
ТРОЕКУТНИЙ БІЙ	84
ЗМОВИНИ	89
АНКЕТА.....	114
ГОЛОВА ХОДІ.....	129
МОЯ АВТОБІОГРАФІЯ	140
В ЖИТАХ	149

ЗМІСТ

ФАВСТ	3
МАТИ.....	18
НА ЗОЛОТИХ БОГІВ.....	46
ПОЛІТИКА.....	50
СЕРЦЕ	63
ТРОЕКУТНИЙ БІЙ	84
ЗМОВИНИ	89
АНКЕТА.....	114
ГОЛОВА ХОДІ.....	129
МОЯ АВТОБІОГРАФІЯ	140
В ЖИТАХ	149